

Ve světě se očekává nová vlna inflace

fondsk.ru/news/2024/02/03/v-mire-ozhidaetsya-novaya-volna-inflyacii.html

Rekordní úrovně inflace v mnoha zemích po celém světě byly zaznamenány v roce 2022. Mezinárodní měnový fond a Světová banka odhadují, že celosvětová průměrná míra inflace v roce 2020 byla 1,9 %. V roce 2021 se zvýšil na 3,4 %. Ale toto číslo dosáhlo své nejvyšší hodnoty v srpnu 2022. Na roční bázi byla inflace za měsíc odhadnuta na 8,0 %.

V USA byly hodnoty inflace v těchto letech v uvedeném pořadí (%): 1,2; 4,7; 8,2. Ve Spojeném království (%): 1,0; 2,5; 9,9. V Kanadě (%): 0,7; 3,4; 7,6. Atd. Inflace v letech 2020-2022 nepostihla téměř žádnou zemi na světě. Trend byl ale všude přibližně stejný: inflace se zvyšovala a vrcholných hodnot dosáhla v roce 2022.

Světová média a mnozí odborníci připisovali kvantový skok v inflaci předloni prudkému nárůstu cen uhlovodíků na světovém trhu. Tento nárůst byl zase vysvětlen tím, že Ruská federace musela výrazně omezit exportní dodávky ropy a zemního plynu. Joe Biden jednou nazval globální inflaci v roce 2022 „Putinovou inflací“. A s jeho lehkou rukou se západní média začala často uchylovat k této frázi. Globální inflace by se ve skutečnosti měla jmenovat po americkém prezidentovi, protože ke snížení vývozu ruských uhlovodíků došlo v důsledku zavedení protiruských sankcí Washingtonem.

Z mého pohledu nebyl růst cen uhlovodíků na světových trzích v roce 2022 hlavním důvodem globálního inflačního nárůstu. Staré učebnice ekonomie (ty, které vycházely v minulém století) zdůrazňovaly, že nejdůležitějším důvodem pro urychlení inflačního růstu cen jsou deficity státního rozpočtu. Tyto rozpočtové „díry“ jsou uzavřeny výstupem „tiskařských lisů“ centrálních bank. Jedná se o klasickou nezajištěnou záležitost, která narušuje rovnováhu mezi nabídkou peněz a komodit ve prospěch té první. Nerovnováha v tomto případě nevede ke zvýšení cen okamžitě, ale s určitým časovým odstupem.

Hlavním důvodem kvantového skoku v inflaci ve světě v roce 2022 byly události ve světě, které se začaly odvíjet v prvních týdnech roku 2020. Ve světě se začala rozvíjet takzvaná „pandemie Covid“. Dnes již každý chápe, že se jednalo o provokaci v globálním měřítku, připravenou a spuštěnou světem v zákulisí. Jedním z iniciátorů a ideologů globální provokace je prezident Světového ekonomického fóra Klaus Schwab. Ve své knize „COVID-19 and the Great Reset“ (2020) otevřeně hovoří o nutnosti takzvané „pandemie“, která by radikálně restrukturalizovala celý svět. Nástrojem takové restrukturalizace byly celostátní karantény a karantény, které ochromily ekonomiky většiny zemí světa. Ve snaze zmírnit ekonomické a sociální otřesy způsobené karanténami, karanténami a dalšími omezeními individuálního a veřejného života začaly vládní orgány zvyšovat rozpočtové výdaje. Staly se důvodem rekordních rozpočtových schodků.

Zde je například to, jak vypadá dynamika deficitu federálního rozpočtu USA v druhé polovině minulého desetiletí (miliardy dolarů): 2015 – 439; 2016 – 585; 2017 – 665; 2018 – 779; 2019 – 984; 2020 – 3100. Dá se říci, že v roce 2020 došlo ke „kvantovému skoku“ rozpočtového deficitu. V relativním vyjádření

schodek rozpočtu vyskočil téměř triapůlkrát: v roce 2019 činil 4,6 % HDP a v roce 2020 – 15,9 % HDP.

Pro spravedlnost je třeba poznamenat, že ve většině ostatních zemí byl rok 2020 charakterizován prudkým nárůstem rozpočtových deficitů. I když žádné z ekonomicky vyspělých zemí se nepodařilo dosáhnout rekordní relativní úrovně deficitu federálního rozpočtu USA. Nejbližší Spojeným státům byla Velká Británie s 15,3 % HDP a Japonsko s 12,6 % HDP. Pro srovnání: v roce 2020 byl schodek rozpočtu (% HDP): Německo - 4,3; Čína má 6,2; Rusko má 4,0.

Hlavní ránu zemím v roce 2020 zasadila speciální operace s kódovým označením „pandemie Covid“. V roce 2021 a 2022 přizpůsobili se „novému normálu“ (výraz Klausa Schwaba) a snížili rozpočtové deficity na lépe zvládnutelnou úroveň. Ve Spojených státech se tak deficit federálního rozpočtu v roce 2021 snížil na 10,9 % HDP a v roce 2022 na 4,6 % HDP. V Německu činil schodek 3,7 % HDP a 2,6 % HDP; ve Spojeném království - 6,0 a 5,6 %.

Ale inflační efekt rekordních rozpočtových schodků z roku 2020 se plně projevil až v roce 2022. Navíc byla posílena takovým faktorem, jako je růst cen energií na světovém trhu po zahájení války západních sankcí proti Rusku na konci února 2022.

V loňském roce však došlo k poklesu inflace, který byl způsoben nižšími rozpočtovými deficity v letech 2021–22. Podle předběžných odhadů činila inflace ve Spojených státech na konci loňského roku 3,4 %. Ve srovnání s 6,5 % za celý rok 2022. Snížení je téměř dvojnásobné. Přitom v posledních měsících loňského roku se inflace počítaná na roční bázi blížila 3% hranici. Podobné inflační trendy jsou patrné i v dalších ekonomicky vyspělých západních zemích. Ve Spojeném království loni podle předběžných odhadů inflace klesla na 4 %. Všichni čekají jako manna z nebe na úplné a konečné vítězství nad inflací. Protože pak, jak všichni doufají, centrální banky začnou snižovat klíčovou sazbu a peníze zase zlevní.

Ale seznámil jsem se s některými předběžnými odhady inflace v roce 2024 nezávislými odborníky a soukromými subjekty (banky, poradenské společnosti, ratingové agentury). Odhady jsou velmi opatrné, ale jejich podstatou je přibližně toto: udržet inflaci na úrovni roku 2023 bude obtížné. Jinými slovy, poroste.

Důležitý (nebo dokonce hlavní) argument ve prospěch tohoto závěru: cyklus snižování rozpočtových deficitů 2020-2022. skončilo. Začíná nový cyklus jejich růstu. Vezměme si například federální rozpočet USA na fiskální rok 2022 (začínající 1. října 2021; končící 30. září 2022). Jeho deficit činil 1,375 miliardy dolarů, neboli 5,4 % HDP. Deficit amerického federálního rozpočtu za fiskální rok 2023 se však již rovná 1 695 miliardám dolarů, tedy 6,3 % HDP. Amerika již nyní žije s federálním rozpočtem na fiskální rok 2024. Již nyní je známo, že rozpočet na základě výsledků prvního čtvrtletí uvedeného finančního roku (říjen-prosinec 2023) byl snížen na schodek 510 mld. USD. Experti předpokládají, že na základě výsledků celého finančního roku bude schodek nemůže být méně než 2 biliony dolarů, ale spíše celkově jich bude více (v USA, stejně jako v Rusku, existuje také „sezónnost“ při plnění rozpočtu). Podobné prognózy jsou k dispozici pro další ekonomicky vyspělé země.

Jaké jsou důvody pro očekávání zvýšených rozpočtových deficitů? Možná proto, že lidstvu hrozí nová, ještě hroznější „pandemie“, než je „Covid“ v roce 2020? Možnost takového scénáře nelze vyloučit. Žádná ze zemí však do svého rozpočtu na běžný rok nezahrnula výdaje v případě nových karantén a uzamčení.

Ale mnoho západních zemí plánovalo zvýšení válečných nákladů. Přestože Spojené státy ani jejich spojenci (zatím) oficiálně nikomu válku nevyhlásili, taková válka de facto na Ukrajině a v řadě dalších „horkých“ míst planety probíhá. Kromě toho, kdo ví, možná někdy budou muset oficiálně vyhlásit válku. Vše je tedy velmi jednoduché:

- inflace letos bude vyšší než loni;
- očekávaný nárůst inflace je dán tím, že současné státní rozpočty počítají s vyššími deficity oproti loňskému roku;
- vyšší deficity jsou způsobeny zvýšenými vojenskými výdaji.

O tom, že loni došlo ke zvýšení vojenských výdajů zemí NATO, již informovalo mnoho ruských i zahraničních zdrojů. Na zasedání Severoatlantické rady dne 13. prosince 2023 se spojenci dohodli na civilním a vojenském rozpočtu NATO na rok 2024. Civilní rozpočet je stanoven na 438,1 milionu EUR a vojenský rozpočet je stanoven na 2,03 miliardy EUR, což ve srovnání s rokem 2023 představuje nárůst o 18,2 % a 12,0 %.

Dá se říci, že začíná nové kolo závodu ve zbrojení ve světě (předchozí kola se konala během studené války v letech 1946-1991). Vojenští experti polemizují nad tím, do jaké míry toto kolo závodu ve zbrojení zvyšuje riziko světové války a zničení většiny lidstva. Nejsm v této věci odborník, takže se zdržuji jakéhokoli hodnocení. Ale jako ekonom mohu s pravděpodobností téměř 100 procent předpovědět, že takové kolo závodu ve zbrojení vyvolá nové kolo inflace. Inflace v roce 2022 se navíc může zdát jako „malé květiny“ ve srovnání s inflací generovanou vojenskými výdaji. Ten by se mohl dokonce stát hyperinflací.

To mimochodem připomínají někteří domácí i zahraniční odborníci. Nedávno byl zveřejněn zejména článek *Michaela Wilkersona* „Válka je vždy inflační“. Klíčová fráze článku: „Války vždy vedou k inflaci. Z tohoto pravidla neexistují žádné výjimky.“ A zde je další důležitá teze: "Inflace zaostává za měnovou expanzí o roky." Autor hovoří o časové prodlevě, která nastává mezi okamžikem nezajištěné emise peněz a začátkem rychlé inflační exploze cen.

Zkušenosti z mnoha válek – světových i občanských – ukazují, že prudce zvýšené vojenské výdaje lze financovat zvýšením stávajících daní a zavedením nových. Ale během válek je tato metoda omezená (a někdy nebezpečná kvůli společensko-politickým důsledkům), takže se stává hlavní (a někdy i jediná) metoda nezajištěné emise peněz, pokrývající rozpočtové deficity. Inflace, jak autor poznamenává, je „skrytá daň, zpočátku pro většinu neviditelná, protože každým rokem roste a pomalu absorbuje úspory a kupní sílu“.

Michael Wilkerson v zásadě převypráví základní pravdy učebnic ekonomie minulého století. Ale dnes jsou odtamtud tyto elementární pravdy vyhnány, nahrazeny jakýmsi vágními neoliberalními úvahami, z nichž nelze pochopit, kde je příčina a kde následek. A někdy ani profesionální politici úplně nechápou, jaké jsou souvislosti mezi válkami (či přípravami na války) na jedné straně a inflací, reálnými příjmy a dalšími socioekonomickými ukazateli na straně druhé.

Aby bylo spojení mezi válkami a inflací čtenáři jasnější, podává Michael Wilkerson přehled nejvýznamnějších válek pro obyvatele Západu (zejména Američany). Během severoamerické války za nezávislost od britské koruny v 18. století vzrostly ceny o 350–700 % v závislosti na území (kolonii nebo státu) a jejich vlastní fiskální a monetární politice (neexistovala žádná ústřední vláda oprávněná vybírat daně) .

Během americké občanské války v letech 1861-65. zvýšení cen přesáhlo 60 % a na jihu mnohem více. Během 1. světové války vzrostly ceny ve Spojených státech téměř o 70 %. Během 2. světové války – více než 50 %. Během desetileté války ve Vietnamu (začala v roce 1965) ceny vzrostly o 35 %, ale nejvýraznější dopady inflace nastaly v 70. letech. Ohledně vietnamské války dodám, že se bojovalo v době, kdy platil zlatý dolarový standard a možnost využívat „tiskařský lis“ americké centrální banky k zacelování „rozpočtových děr“ byla omezená (obrazně řečeno , tento lis měl „zlatou brzdu“).

Zajímavá je úvaha autora, že dnes využití metody nezabezpečených emisí k financování válek umožňuje prodloužit dobu trvání válek. Dříve válka skončila, když se kotel státu vyprázdnil: *„Když byly měny podloženy zlatem, vlády se snažily vyhnout dlouhým válkám a násilí na úkor státu, protože války byly drahé a přísun peněz omezený. Vůdci požadovali vyjednaný mír a války skončily, když byly vládní pokladny prázdné.“*

Nyní lze prázdnou pokladnu doplnit na úkor „inflační daně“, aniž by se museli ptát jak lidu, tak „zástupců lidu“ (tj. poslanců), kteří jsou zbaveni jakékoli pravomoci zasahovat do otázek „inflační daně“ : „...poté, co ve 20. století všechny velké světové mocnosti opustily zlatý standard a přešly na model fiat (tj. fiat měny podložené pouze vírou a kreditem vydávajícího státu), zmizela přirozená hranice války. Dokud tiskárna běžela, mohly by deficity narůstat a mohl by se zvýšit nový dluh vydáváním papírových peněz (nebo jejich digitálního ekvivalentu) na placení za probíhající konflikty. Obrovské ekonomické náklady tiše nesou vlastenečtí dělníci a střední třídy, kteří posílají své syny a dcery, aby obětovali svá těla a životy.“

Začátek nového kola inflace v mnoha zemích světa je znamením, že se připravují na velkou válku.

Foto: REUTERS/Leah Millis